

Голові спеціалізованої вченої ради ДФ 47.053.001
у Рівненському державному гуманітарному університеті

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора педагогічних наук, професора
Мединського Сергія Володимировича
на дисертаційне дослідження Чепурки Олега Юрійовича
**«Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх
бакалаврів фізичної терапії у процесі вивчення фахових дисциплін»,**
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

1. Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язок із планами відповідних галузей наук.

Перебування Української держави в умовах воєнного стану у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України призводить як до небезпеки державній незалежності, територіальній цілісності, так і до загострення соціальних негараздів в українському суспільстві. Такі негаразди призводять до суттєвого зростання попиту на лікарські та фізіотерапевтичні послуги, потреби роботи з різними категоріями пацієнтів щодо профілактики, реабілітації, терапії фізичного, соціального, психологічного здоров'я населення призводитимуть до значних змін в структурі й характеристиках груп клієнтів/пацієнтів фізіотерапевтів. Як результат, зумовлюється потреба й необхідність підвищення ефективності формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії, що призведе до зростання результативності та успішності фахової діяльності. Таким чином, актуальність рецензованого дослідження є незаперечною.

Здійснений дисертантом аналіз сучасної педагогічної теорії і практики реалізації освітніх програм з підготовки майбутніх фізичних терапевтів у закладах вищої освіти України призвів до усвідомлення значущості процесу формування здоров'язбережувальної компетентності як складника загальної професійної компетентності таких фахівці; надав можливість йому застосувати у своєму дослідженні змішану модель формування цілісної системи формування здоров'язбережувальної компетентності, спрямованої на формування знань, умінь і навичок

фізіотерапевтів у процесі вивчення ними як сукупності фахових дисциплін, так і додаткового впливу освітнього середовища закладу вищої освіти загалом, освіти впродовж життя, позааудиторної діяльності молоді, що забезпечать реалізацію ними здоров'язбережувальної діяльності у взаємодії з клієнтами/пацієнтами. З цих позицій, здійснене дисертаційне дослідження Чепуркою Олегом Юрійовичем вважаємо актуальним, а головне, надзвичайно своєчасним.

Додатково зауважимо, що дослідження О. Ю. Чепурки набуває ще більшої актуальності оскільки виконане в межах комплексної наукової теми кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії Рівненського державного гуманітарного університету «Освітні та наукові інновації в галузі біології та проблем збереження здоров'я людини» (державний реєстраційний номер № 0122U000563).

2. Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації.

Дисертантом обґрунтовано структуру здоров'язбережувальної компетентності бакалаврів фізичної терапії та визначено чотири базові компоненти здоров'язбережувальної компетентності: ціннісно-мотиваційну, когнітивно-змістову, діяльнісно-процесуальну, рефлексивно-поведінкову. У дослідженні обґрунтовано критеріально-показникову систему оцінювання рівня сформованості здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фізичних терапевтів у процесі вивчення фахових дисциплін та визначено їх критерії: аксіологічний, когнітивний, технологічний, особистісний. Спроектовано й експериментально перевірено ефективність моделі формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фізичних терапевтів у процесі вивчення освітніх дисциплін.

3. Нові факти, одержані здобувачем.

Дисертантом уточнено сутність здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії (комплекс професійних знань, вмінь та навичок професійної діяльності в галузі фізіотерапії, а також особистісних і професійних характеристик, що уможливають ефективне виконання фахівцем-фізіотерапевтом своїх професійних обов'язків, забезпечують його професійне зростання та самореалізацію.) і її структуру (ціннісно-мотиваційний, когнітивно-змістовий, діяльнісно-процесуальний, рефлексивно-поведінковий

компоненти). У роботі подальшого розвитку набули положення про особливості застосування інноваційних методів викладання фахових дисциплін у процесі формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії.

Дисертаційна робота О. Ю. Чепурки «Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії у процесі вивчення фахових дисциплін», на нашу думку, є комплексним теоретико-методичним, системним й логічно вибудованим дослідженням, у якому завдяки аналізу вітчизняної та зарубіжної законодавчої, фахово-професійної й наукової літератури, педагогічного аналізу організації специфіки професійної діяльності фізіотерапевтів здійснено ґрунтовну систематизацію фактичного матеріалу із значної кількості джерел нормативно-правового, наукового та навчально-методичного змісту. Вищезначене дало змогу дисертанту науково вивірено і компетентно схарактеризувати провідні теоретичні підходи і напрями формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фізіотерапевтів. Так, у списку використаних джерел, що використовувалася під час написання дисертації, представлено 245 найменування, з них 14 - іноземною мовою.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз тексту дисертації і змісту анотації О. Ю. Чепурки, наукових статей опублікованих у вітчизняних фахових і зарубіжних виданнях свідчать про обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, і в цілому не викликає сумніву

Дисертантом на високому науковому рівні обґрунтовано вибір теми, визначено мету, завдання, й методи дослідження. Логічною є структура дисертації, яка презентована вступом, трьома розділами, зміст кожного з яких підпорядковано меті та завданням дослідження, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками, списком використаних джерел, додатками, що відповідає вимогам до дисертаційних досліджень.

Зміст анотацій, поданих українською та англійською мовами відображає зміст дисертації та висвітлює суттєві її аспекти та основні положення. Ключові положення дисертаційного дослідження пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на науково-практичних конференціях різного рівня.

5. Значення для науки і практики отриманих автором результатів.

Дисертаційна робота О. Ю. Чепурки «Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії у процесі вивчення фахових дисциплін» містить нові, раніше не досліджені і до сьогодні не опробовані наукові положення, а досягнуті ним результати у сукупності розв'язують актуальне науково-методичне завдання, сутність якого полягала у впровадженні критеріально-показникової системи оцінювання результативності формування здоров'язбережувальної компетентності фізичних терапевтів.

Результати дослідження впроваджено в освітньо-виховний процес Рівненського державного гуманітарного університету (м. Рівне) (довідка впровадження № 01-12/54 від 06.09.2023), Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (м. Дрогобич) (довідка впровадження № 1583 від 30.08.2023), Волинського національного університету імені Лесі Українки (м. Луцьк) (довідка впровадження № 03-24/01/2600 від 12.10.2023), ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне) (довідка впровадження № 01/393 від 09.10.2023), Навчально-наукового інституту охорони здоров'я Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне) (довідка впровадження № 33 від 05.10.2023), КЗВО «Рівненська медична академія» (м. Рівне) (довідка впровадження № 609 від 11.10.2023).

6. Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації.

Позитивно оцінюючи практичну значущість рецензованого дослідження, констатуємо, що обґрунтовані дисертантом зміст та структура здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фізіотерапевтів дають змогу забезпечити моніторинг якості професійної підготовки майбутніх фахівців.

Матеріали дисертаційного дослідження можуть бути використані в процесі професійної підготовки майбутніх бакалаврів фізичної терапії, при укладанні навчально-методичних видань, а також у процесі підвищення кваліфікації та організації освіти впродовж життя фахівців з фізичної терапії.

7. Оцінка змісту дисертації, її завершеність загалом.

Відмітимо логічну структуру роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, висновків до роботи, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 281 сторінок, з них 192 сторінки основного тексту. У списку використаних джерел подано 245 найменувань (із них 14 іноземними мовами). Робота містить 37 таблиць, 8 рисунків, та 8 додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність та доцільність дослідження; вказано на зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено об'єкт, предмет, мету, завдання і методи дослідження; окреслено наукову новизну, практичне значення одержаних результатів; висвітлено апробацію та впровадження результатів дослідження; подано структуру й обсяг дисертаційної роботи.

У першому розділі – «Теоретичні засади формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фізіотерапевтів», здійснено характеристику провідних наукових підходів до проблеми дослідження, обґрунтовано двоєдиний зміст гуманістичного підходу до формування здоров'язбережувальної компетентності бакалаврів фізичної терапії у процесі вивчення фахових дисциплін – у професійній підготовці бакалаврів фізичної терапії, та в професійній діяльності випускників освітньої програми «Фізична терапія». Сформульовано висновок про те, що фахові дисципліни мають виражений аксіологічний контекст, оскільки покликані формувати не лише сукупність знань, вмінь та навичок фізіотерапевтичної професійної діяльності, але й усвідомлення ціннісних засад збереження здоров'я кожного клієнта/пацієнта. Визначено тематичні блоки занять у змісті фахових дисциплін майбутніх бакалаврів фізичної терапії, які сприяють формуванню у них здоров'язбережувальної компетентності. Сформульовано висновок про те, що насичення освітніх компонент здоров'язбережувальним змістом дозволить змістити центр уваги з роботи з наслідками порушень здоров'я на пропедевтику його збереження.

У другому розділі – «Проектування експериментального дослідження здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фізіотерапевтів», схарактеризовано структуру здоров'язбережувальної компетентності бакалаврів фізичної терапії, сформовану у процесі вивчення фахових дисциплін. Обґрунтовано чотири базові компоненти здоров'язбережувальної компетентності бакалаврів фізичної терапії: ціннісно-мотиваційний, когнітивно-змістовий, діяльнісно-процесуальний,

рефлексивно-поведінковий. Презентовано критерії як ознаку, на підставі якої здійснюється оцінка рівня сформованості здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фізичних терапевтів у процесі вивчення фахових дисциплін: аксіологічний (цінність здоров'я; умотивованість; усвідомленість; професійні інтереси), когнітивний (термінологічний; знаннєвий; діяльнісний; творчий), технологічний (діагностичний; клінічний; позаклінічний; комунікаційний) і особистісний (емпатія; толерантність; рефлексія; стратегія). Побудовано програму експериментальної роботи, що дозволяє упровадження у процес вивчення фахових дисциплін педагогічних інновацій відповідно до мети і гіпотези; створення умов для дослідження причинно-наслідкових зв'язків між експериментальними змінними (змістом і методами вивчення фахових дисциплін і рівнем здоров'язбережувальної компетентності здобувачів вищої освіти); проведено кількісну фіксація початкового і кінцевого станів сформованості здоров'язбережувальної компетентності досліджуваних; схарактеризовано особливості процесу формування здоров'язбережувальної компетентності фахівців з фізичної терапії.

У третьому розділі – «Експериментальна перевірка ефективності моделі формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фізіотерапевтів у процесі вивчення фахових дисциплін» представлено результати діагностики (на констатувальному і порівняльному етапах експерименту) стану сформованості здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фізичних терапевтів здійснювалася відповідно до розробленої автором програми експерименту шляхом узагальнення даних дослідження окремих критеріїв (аксіологічного, когнітивного, технологічного, особистісного); проаналізовано й охарактеризовано емпірично отримані результати.

На констатувальному етапі експерименту було встановлено, що 17,76% досліджуваних експериментальної групи та 18,52% учасників контрольної групи володіють високим рівнем здоров'язбережувальної компетентності. Кожний другий майбутній фізичний терапевт має середній рівень сформованості здоров'язбережувальної компетентності (50,00% респондентів експериментальної групи та 50,37% опитуваних контрольної групи). Третина майбутніх бакалаврів з фізичної терапії (32,24% у експериментальній групі та 31,11% у контрольній групі) має низький рівень сформованості здоров'язбережувальної компетентності.

Після формувального етапу експерименту кількість досліджуваних експериментальної групи з високим рівнем здоров'язбережувальної компетентності зростає з 17,76% на констатувальному етапі до 23,68% на порівняльному етапі експерименту; з середнім рівнем – з 50,00% до 57,89%. Означені перетворення дали змогу знизити кількість майбутніх терапевтів з низьким рівнем здоров'язбережувальної компетентності у експериментальній групі майже вдвічі: з 32,24% до 18,42% учасників. Такі зміни охарактеризовано як свідчення ефективності запропонованої системи роботи. У контрольній групі досліджуваних динаміка зміни розподілу здобувачів вищої освіти спостерігається лише для середнього рівня сформованості здоров'язбережувальної компетентності (рівень компетентності зріс з 50,37% до 51,85% учасників), що свідчить про достатню інертність формування здоров'язбережувальної компетентності без спеціально організованих, цілеспрямованих, системних впливів.

Отже, можемо констатувати, що дисертаційна робота О. Ю. Чепурки «Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії у процесі вивчення фахових дисциплін» за своїм змістом, стилем і логікою викладу, розкриттям основних положень, висновків, здобутих й опрацьованих методами математичної статистики експериментальних результатів є завершеним комплексним, самостійним дисертаційним дослідженням.

Визначено перспективні напрями подальших педагогічних досліджень.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи дисертацію, висловимо окремі міркування, що вимагають окремих уточнень і пояснення:

1. На нашу думку, автору дисертаційного дослідження доцільно було б розділити формовані здоров'язбережувальні компетентності та відобразити більш детально сутність та методичні підходи щодо їх формування у майбутніх бакалаврів фізичної терапії в залежності від об'єкта застосування: безпосередньо сам фахівець чи клієнт/пацієнт (про що лише зауважується на ст. 57, 61-62, 65, 67).

2. На наше переконання, у п. 1.3 здобувач досить ґрунтовно і переконливо схарактеризував теорію і практику реалізації освітніх програм з підготовки майбутніх фізичних терапевтів у закладах вищої освіти

України, проте в тексті дисертації вводиться дефініція «фахових дисциплін», яка не визначається нормативними документами на сьогодні.

3. На наше переконання, недоречно проводити аналіз блоку вибіркового дисциплін програми «Фізична терапія» у Рівненському державному гуманітарному університеті щодо формування у бакалаврів фізичної терапії здоров'язбережувальної компетентності, оскільки за вимогами НАЗЯВО, усі компетентності повинні формуватися виключно за рахунок обов'язкових освітніх компонентів (рис.1.3, ст. 85).

4. Вважаємо, що автору дисертації доцільно було б адаптувати інструментарій діагностики аксіологічного критерію та технологічного критерію здоров'язбережувальної компетентності безпосередньо у ракурсі здоров'язбереження, а не у підходах щодо визначення загального здоров'я, чи технологічної готовності й професійної ідентичності.

5. Щодо експериментального дослідження (формувальний етап) з нашого погляду, доцільно було більш детально подати у роботі змістове наповнення й методичні аспекти застосування окремих тематичних блоків занять задіяних у формуванні здоров'язбережувальної компетентності здобувачів (таблиця 3.12, ст. 170).

6. Робота, на наш погляд, достатньо ілюстрована таблицями, схемами та аналізом обробки статистичних даних, однак вважаємо, що окремі з них доцільно було б перенести у додатки, надавши більше уваги характеристиці виявлених чинників, закономірностей та напрямів реалізації формування досліджуваного феномена в освітньому процесі.

7. З огляду на практичну цінність дисертаційної роботи слід висловити побажання щодо розробки методичних рекомендацій для учителів та викладачів закладів вищої освіти щодо розв'язання окресленого завдання.

8. Дисертаційна робота місцями переобтяжена складними синтаксичними конструкціями, що утруднює розуміння тексту, а також у роботі зустрічаються технічні огріхи.

9. Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових виданнях.

Основні результати дослідження відображено в 11 публікаціях (9 одноосібних), з яких 1 – розділ у колективній монографії, 5 – у наукових фахових виданнях України, 1 – у зарубіжних наукових виданнях; 4 –

апробаційного характеру; оприлюднено на наукових, науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах різного рівня.

10. Ідентичність змісту анотації й основних положень дисертації.

Структурна побудова дисертації, зміст, висновки, що викладені в анотації, повністю відображають основні положення здійсненого дослідження.

11. Висновок.

Аналіз дисертації та опублікованих праць надає підстави зробити висновок, що дисертаційна робота О. Ю. Чепурки «Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії у процесі вивчення фахових дисциплін» є завершеною, самостійно виконаною науковою роботою, що має вагомe теоретичне і прикладне значення, заслуговує на позитивну оцінку, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. (зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 03 лютого 2017 р. за № 155/30023) та пп. 9-18 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167), а її автор – Чепурка Олег Юрійович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю «Освітні, педагогічні науки».

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри теорії і методики
фізичного виховання та спорту
Мелітопольського державного
педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького.

 Сергій МЕДИНСЬКИЙ

Підпис С. В. Мединського завіряю.
Завідуюча відділом кадрів
Мелітопольського державного
педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького.

